Příloha k stanovisku ČTÚ do diskuse k návrhu revize rozsahu univerzální služby a způsobu zajištění širokopásmového připojení

V souvislosti se závěry druhého pravidelného přezkumu rozsahu univerzální služby, uveřejněnými ve **Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů o druhém pravidelném přezkumu rozsahu univerzální služby v sítích a službách elektronických komunikací v souladu s článkem 15 směrnice 2002/22/ES**, (KOM(2008) 572 v konečném znění, Brusel 25. 9. 2008) (dále jen „**Sdělení**“), Komise dala podnět k zahájení rozsáhlé evropské diskuse na téma úprava rozsahu povinností zahrnutých do univerzální služby (US).

1. obecná část

Podle názoru ČTÚ v předloženém Sdělení není provedeno zhodnocení stávajících služeb a jejich posouzení. Z prvního přezkumu rozsahu univerzální služby v období 2005 – 2006 vyplynulo, že není třeba měnit rozsah povinnosti univerzální služby, zejména pokud jde o širokopásmové a mobilní služby. To podle níže uvedeného plyne i ze současného druhého přezkumu, nicméně podle čl. 15 Směrnice Komise pravidelně přezkoumává rozsah univerzální služby, zejména s cílem předložit Evropskému parlamentu a Radě návrh na změnu nebo nové vymezení rozsahu. Tato část však v Sdělení chybí. Takové vyhodnocení současné úpravy univerzální služby a její realizace v jednotlivých členských zemích by přitom vytvořilo potřebný základ k diskusi nad otázkami uvedenými v čl. 3.2 Sdělení, a to i z pohledu potřeby zachování současného konceptu univerzální služby, včetně rozsahu služeb tak, jak jsou uvedeny ve stávajícím znění Směrnice.

2. situace v ČR

V České republice je způsob a rozsah plnění povinností v rámci univerzální služby stanoven zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Zákon“).

Zákon v příslušné části vychází ze Směrnice, ve které jsou v článcích 4 až 7 uvedeny čtyři základní požadavky, které mají členské státy zajistit tak, aby byly přístupné v požadované kvalitě všem koncovým uživatelům na jejich území za dostupné ceny, a to bez ohledu na jejich umístění a s ohledem na zvláštní vnitrostátní podmínky. Jsou to:

- přístup v pevném místě umožňující uskutečňování a příjem místních, vnitrostátních a mezinárodních telefonních hovorů, komunikaci prostřednictvím telefaxových zpráv a dat s rychlostmi dostatečnými pro funkční přístup k internetu;
- dostupnost alespoň jednoho úplného účastnického seznamu a jedné úplné informační služby poskytující informace o účastnických číslech zahrnující všechny účastníky s pevnou a mobilní telefonní linkou, kteří si přejí být zařazeni (přezkum 2008);
- dostupnost veřejných telefonních automatů;
- zvláštní opatření zaručující uživatelům zdravotně postiženým či uživatelům se zvláštními potřebami a osobám s nízkým příjmem přístup k veřejně přístupným telefonním službám a cenovou dostupnost těchto služeb.

V současné době jsou v ČR ze čtyř základních povinností stanovených Směrnicí uloženy již jen dvě povinnosti pomocí univerzální služby, a to:

- služby veřejných telefonních automatů,
- přístup uživatelů zdravotně postižených či uživatelů se zvláštními potřebami a osob s nízkým příjmem k veřejně dostupné telefonní službě.

Povinnosti v rámci univerzální služby jsou v ČR rozděleny na více dílčích služeb, přičemž k výše uvedeným je uloženo ještě plnění dílčích služeb týkajících se doplňkových služeb ke službám připojení a přístupu v pevném místě k veřejně dostupné telefonní službě a služeb poskytování zvláštních cen a cenových plánů.

Všechny dílčí služby, které nebyly uloženy, jsou všeobecně dostupné na komerčním základě.

Na druhé straně ČTÚ konstatuje, že bude pravděpodobně přetrvávat potřeba, aby v rozsahu povinností poskytování služeb v rámci univerzální služby zůstala dlouhodobě zařazena soustava opatření pro osoby se zvláštními sociálními potřebami.

Univerzální služba je v ČR financována dvěma způsoby:

- operátory – prostřednictvím účtu univerzální služby, do kterého operátoři přispívají,
- státem – v případě zvláštních cenových plánů pro zdravotně postižené osoby.

V ČR je připravována na základě výsledků dlouhodobé diskuse změna způsobu financování univerzální služby. Novelou Zákona bude financování případných čistých nákladů, představujících pro poskytovatele univerzální služby neúnosnou zátěž, přeneseno z vymezeného okruhu podnikatelských subjektů na stát. Projednávaná novela vychází ze skutečnosti, že univerzální služba je požadavkem státu na plnění některých povinností v zájmu občanů, nutné náklady na poskytování služeb v rámci povinnosti univerzální služby by měl tedy podnikatelům hradit stát prostřednictvím státního rozpočtu. Stát v tomto případě bude mít také značný zájem o co nejefektivnější využití finančních prostředků určených pro univerzální službu. To také znamená, že stát bude mít zároveň zájem na maximálním snížení finanční náročnosti univerzální služby.

3. mobilní služby v US

ČTÚ se plně ztotožňuje s názorem, že konkurenční poskytování mobilních komunikačních služeb v EU vedlo k tomu, že spotřebitelé mají široký a cenově dostupný přístup k mobilním komunikačním službám. Úvahy o zahrnutí mobilních komunikací do rozsahu univerzální služby (jak jsou uvedeny v příloze V Směrnice) tedy nejsou splněny. Tento stav se vyvinul bez větších regulačních zásahů pouze na základě působení trhu. Důvodem je zejména fakt, že se vyvíjel v již liberalizovaném prostředí.

4. problematika širokopásmového připojení

ČTÚ je na základě dosavadních zkušeností toho názoru, že povinnost zabezpečování širokopásmového přístupu **není třeba do regulačního rámce zahrnovat**, a to zejména z důvodů jakými jsou vliv konkurence a tržní prostředí a technologický pokrok v oblasti způsobu připojení k širokému pásmu. Pro realizaci širokopásmového připojení je v ČR v současné době úspěšně využívána celá řada levných, kvalitních a dostupných technologií. Jedná se nejen o technologie využívající pevné linky (DSL), ale i o využívání rozvodů kabelové televize (CATV), využívání bezdrátových připojení (WLAN, WiFi, WiMAX ad.) a využívání připojení přes mobilní sítě (CDMA, EDGE, 3G/UMTS atd.), postupně se začíná rozšiřovat i realizace přístupu prostřednictvím optických vláken FTTx. Stejně tak je možné připojení prostřednictvím mobilních sítí v dostatečné kvalitě. Na širokopásmový přístup je tedy nutné pohlížet nejen z hlediska pevného přístupu přes DSL.

ČTÚ předpokládá, že se v ČR nabídka širokopásmového připojení postupně rozšíří přirozeným způsobem na základě konkurenčního prostředí, a to podle obdobných principů, jež umožnily všeobecné rozšíření mobilních telefonních služeb. Širokopásmové připojení

v pevných místech doplněné širokopásmovým mobilním připojením by se mohlo stát v ČR ve střednědobém horizontu všeobecně využívanou službou, pokud se stane cenově dostupným pro většinu obyvatel. Problém poskytnutí připojení bude pravděpodobně vznikat jen v některých řídce obydlených oblastech, kde nebude k dispozici využití technologie DSL a nebude z ekonomických důvodů operátory nabízena ani jedna bezdrátová varianta řešení širokopásmového připojení.

V ČR se v současnosti za širokopásmový bere takový přístup, který musí umožňovat koncovému uživateli širokopásmový přenos dat v obou směrech, jehož jmenovitá minimální přenosová rychlost směrem ke koncovému uživateli (downlink) činí alespoň 256 kbit/s, a tento přístup je trvale dostupný. Takto nízká přenosová rychlost však už není ani tržně nabízena, spodní hranice se díky technologickému vývoji posunula na 512 kbit/s.

5. univerzální služba v měnícím se prostředí – úvahy o budoucnosti

Již v současné době nejsou v ČR ukládány některé dílčí služby v rámci univerzální služby. ČTÚ je toho názoru, že důvody k tomu platí na celoevropské úrovni. Je možné konstatovat, že dnešní trhy elektronických komunikací jsou díky konkurenci a technologickému vývoji natolik rozvinuté, že tvoří předpoklady k poskytování univerzálního přístupu.

Vzhledem k velikosti České republiky ČTÚ v současné době neuvažuje o rozdělování státu na menší geografické oblasti při úvahách o pokrytí ČR jednotlivými povinnostmi univerzální služby. Obecně lze říci, že vymezování zeměpisných oblastí má vycházet zejména z celkové rozlohy státu a zároveň z hustoty osídlení. Obdobně je třeba uvažovat i při vymezování skupin spotřebitelů.

V ČR je dobře ošetřen postup pří výběru podniku, který podléhá povinnostem univerzální služby, a to výběrovým řízení, které je specifikováno Zákonem. Tento postup lze obecně doporučit.